

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/18/2018
Identifikačné číslo spisu: 6016201029
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6016201029.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a zo sudkýň JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: F. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXX, A. A. proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 4. októbra 2016, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. marca 2018, č.k. 20Sa/65/2016-43, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. marca 2018, č.k. 20Sa/65/2016-43, mení tak, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 4. októbra 2016 zrušuje a vec vracia žalovanej na ďalšie konanie.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky žalobkyni nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a na kasačnom súde nepriznáva.

Odôvodnenie

I.
Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 20Sa/65/2016-43 zo dňa 22. marca 2018 postupom podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania a zrušenia rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 4. októbra 2016 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ktorým bolo zamietnuté jej odvolanie a potvrdené prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19. júla 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie žalovanej“), ktorým bola zamietnutá jej

žiadosť o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku zo dňa 11. novembra 2014 podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z.z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 274/2007 Z.z.“) a § 75 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“). Žalovaná rozhodovala potom ako bolo jej predchádzajúce rozhodnutie zo dňa 26. novembra 2014 zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“) sp.zn. 7So/82/2015 zo dňa 26. mája 2016, ktorým zmenil potvrdzujúci rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 20Sd/56/2015-14 zo dňa 26. augusta 2015. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario.

2. Správny súd uviedol, že dôvodom zrušenia rozhodnutia žalovanej zo dňa 26. novembra 2014 bola jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov. Najvyšší súd SR spochybnil správnosť postupu žalovanej a uložil jej rozhodnúť tak, aby nielen z výrokovej časti rozhodnutia, ale aj z jeho odôvodnenia boli dostatočne zrejmé a preskúmateľné dôvody, ako aj samotný postup pri výpočte sumy vdovského dôchodku. K záväznosti judikatúry uviedol, že ak publikované stanovisko Najvyššieho súdu SR v obdobnej veci bolo preklenuté iným právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a účastník konania na tento právny názor poukazuje, je povinnosťou správneho orgánu, aby sa s novým právnym názorom aj náležite vysporiadal. Nepostačuje, ako v danom prípade, aby správny orgán len bez ďalšieho odkázal na záväznosť konkrétneho publikovaného stanoviska.

3. Žalovaná skorším rozhodnutím zo dňa 26. novembra 2014 žiadosť žalobkyne zamietla, keď akceptovala právny názor vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/17/2010 zo dňa 26. januára 2011, zverejneného v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS a súdov SR 4/2012 pod č. 61, judikátu ktorého právna veta znie:

I. Ak bol k starobnému dôchodku nebohého manžela dôchodkyne priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom, stal sa od okamihu jeho priznania súčasťou starobného dôchodku.

II. Príplatok k dôchodku ani jeho časť ako štátna sociálna dávka podľa § 1 zák. č. 274/2007 Z.z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom potom samostatne neprechádza na jeho vdovu; výška jej vdovského dôchodku sa určuje zo starobného dôchodku jej nebohého manžela zvýšeného o príplatok k starobnému dôchodku.

4. V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že žalobkyňa v žalobe namietala, že žalovaná pri vydávaní prvostupňového rozhodnutia nepostupovala v súlade s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/82/2015 zo dňa 26. mája 2016, a taktiež sa neriadila neskorším právnym názorom vyplývajúcim z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/5/2013 zo dňa 26. februára 2014.

5. Preskúmaním veci krajský súd dospel k záveru, že žalovaná sa v ďalšom konaní po zrušení jej predchádzajúceho rozhodnutia dôsledne riadila usmernením vysloveným v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7So/82/2015, keď odstránila vytknuté vady spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia ohľadom spôsobu výpočtu vdovského dôchodku, ako aj samotného výpočtu výšky vdovského dôchodku, zároveň sa vysporiadala aj s tým, prečo neakceptuje iný právny názor vyslovený v ďalších rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, ktorý je odlišný od judikovaného právneho názoru.

6. Krajský súd sa stotožnil so stanoviskom žalovanej, že na prípad žalobkyne nie je možné aplikovať právny názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v neskoršom rozsudku sp.zn. 9So/5/2013 zo dňa 26. februára 2014, keďže tento rozsudok nebol uverejnený v Zbierke stanovísk NS a súdov SR. Aby došlo k preklenutiu judikovaného právneho názoru iným právnym názorom, muselo by byť ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR s iným právnym názorom judikované, k čomu však doteraz nedošlo, a to napriek tomu, že Najvyšším súdom SR sú vydávané aj rozhodnutia nekorešpondujúce s judikovaným rozhodnutím sp. zn. 7So/17/2010 zo dňa 26. januára 2011.

7. Žalovaná bola pri posudzovaní konkrétnej veci žalobkyne viazaná právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v judikáte R61/2012, nakoľko ide o skutkovo identické konanie. Zároveň bola viazaná v konkrétnej veci žalobkyne aj závermi vyslovenými v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/82/2015 z 26. mája 201, v ktorom nebol uvedený právny názor ohľadom vecného posúdenia veci, bola konštatovaná len nepreskúmateľnosť predchádzajúceho rozhodnutia a zároveň bola žalovaná usmernená v ďalšom konaní vysporiadať sa s neskorším odlišným záverom Najvyššieho súdu SR,

keďže sa žalobkyňa v konaní dovoľavala postupu v zmysle tohto záveru. Podľa názoru krajského súdu žalovaná dostatočne reflektovala na rozsudok sp. zn. 7So/82/2015 a vytknuté vady boli odstránené.

8. Poukazovanie žalobkyne na rozsudok sp. zn. 9So/174/2008 z 29. apríla 2009 a na skutočnosť, že na základe záverov tohto rozsudku žalovaná doplatila vdovám alikvotnú čiastku dôchodku, považoval krajský za irelevantné, pretože tento právny názor bol preklenutý judikovaným právnym názorom vysloveným v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011 (R 61/2012).

9. K námietke žalobkyne, že v čase vzniku nároku na vdovský dôchodok žalovaná nemohla poznať rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/17/2010 krajský súd uviedol, že žalovaná rozhodovala o žiadosti žalobkyne zo dňa 11. novembra 2014, pričom zamietnutie žiadosti odôvodňovala poukazom na toto rozhodnutie zo dňa 26. januára 2011 napriek tomu, že žalobkyni vznikol nárok na vdovský dôchodok po zomrelom manželovi od 22. októbra 2010.

10. K dovoľaniu sa rovnakého vecného posúdenia nároku žalobkyne s odkazom na ďalšie rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/417/2010 zo dňa 25. februára 2014, sp. zn. 10So/34/2015 z 30. marca 2016, resp. sp. zn. 9So/101/2015 z 29. marca 2017, krajský súd poukázal na to, že žiadne z týchto rozhodnutí nemá zovšeobecňujúci charakter, nie je záväzným rozhodnutím tak pre žalovanú, ako aj pre krajský súd. Tieto rozhodnutia, pokiaľ nie sú judikované, majú všeobecnú záväznosť len pre účastníkov konania, t.j. pre konkrétne strany sporu, ktorých sa tieto rozhodnutia týkajú. Správne poukázala žalovaná na to, že v právnom systéme SR rozsudok súdu nie je prameňom práva, je rozhodnutím v individuálnom prípade. Iba rozsudky Najvyššieho súdu SR, ktoré sú uverejnené v Zbierke stanovísk NS a súdov Slovenskej republiky, sú zjednocujúcim výkladom k právnym predpisom.

11. Z administratívneho spisu, ako aj z napadnutých rozhodnutí správny súd zistil, že rozhodnutím žalovanej č. XXX XXX XXXX zo dňa 24. februára 2009 bol zomrelému manželovi žalobkyne E. O. priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom v sume 28,70 eur podľa § 2 ods. 1, § 3 a § 4 zák. č. 274/2007 Z.z. za 429 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác. Starobný dôchodok zomrelého manžela v sume 316,40 eur mesačne sa zvýšil o príplatok 28,70 eur mesačne na sumu 345,10 eur mesačne, a takto určená suma starobného dôchodku bola následne zvýšená o 6,95% mesačnej sumy na sumu 369,10 eur mesačne. Starobný dôchodok bol následne zvýšený podľa § 82 zák. č. 461/2003 Z.z. od 1. januára 2010 na sumu 380,40 eur mesačne.

12. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 18. novembra 2010 priznala žalovaná žalobkyni vdovský dôchodok po zomrelom manželovi od 22. októbra 2010 v sume 228,30 eur mesačne. Suma vdovského dôchodku bola určená zo sumy jeho starobného dôchodku zvýšenej už o príplatok. Suma vdovského dôchodku predstavuje 60 % zo sumy 380,40 eur, čo bol starobný dôchodok zomrelého manžela v čase smrti. Táto suma bola nižšia ako suma starobného dôchodku žalobkyne 275,- eur, preto v súlade s § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. bol ponechaný žalobkyni starobný dôchodok a pripočítaná suma vdovského dôchodku v jednej polovici, t. j. v sume 114,20 eur. Suma vdovského dôchodku žalobkyne bola určená zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela, ktorý už bol zvýšený o príplatok k dôchodku politického väzňa, s tým, že následne žalobkyni osobitne nepatrí tento príplatok k vdovskému dôchodku, keďže neprechádza na vdovu po politickom väzňovi.

13. Krajský súd mal za to, že napadnuté rozhodnutie žalovanej je súladné aj so zák. č. 274/2007 Z.z., stotožňuje sa s judikovaným rozhodnutím, pričom nad rámec v ňom uvedených dôvodov odôvodnil svoj názor, predstavujúci odklon od súčasnej doposiaľ nejudikovanej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR s poukazom na to, že nie je správny výklad zákona žalobkyne, v zmysle ktorého by ako vdova po zomrelom manželovi, ktorému už bol priznaný príplatok k dôchodku ako politickému väzňovi, mala mať nárok podľa § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z.z. na príplatok v rozsahu 60 % sumy uvedenej v ods. 1. Príplatok k dôchodku v takomto rozsahu by jej mohol byť priznaný len za predpokladu, že by ona sama ako oprávnená osoba si uplatnila tento nárok v prípade, ak by manžel v čase prijatia zákona už nežil. Ak

však nebohý manžel, ako oprávnená osoba si nárok uplatnil a tento mu bol priznaný, žalobkyňa ako vdova po oprávnenej osobe, už nemá nárok na príplatok v rozsahu § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z.z., ale participuje na odškodnení len tým, že jej vdovský dôchodok je vypočítaný zo starobného dôchodku manžela, v ktorom bol zlúčený priznaný príplatok ako oprávnenej osobe. Práve § 3 ods. 5 zák. č. 274/2007 Z.z. umožňuje takouto formou aspoň čiastočne odškodňovať aj pozostalé manželky po oprávnených osobách, ktoré v prípade, ak je už raz nárok priznaný oprávnenej osobe uvedenej v § 2 ods. 1 zák. č. 274/2007 Z.z., nemôže byť považovaná za oprávnenú osobu, ktorej by bolo možné opakovane priznať samostatne predmetný príplatok. Postavenie pozostalej manželky závisí od toho, či si sama uplatňuje príplatok k vdovskému dôchodku, a v takom prípade za splnenia podmienok by jej patril príplatok v rozsahu 60 % sumy uvedenej v § 3 ods. 1, alebo je vdovou po manželovi ako oprávnenej osoby, ktorému už bol priznaný tento príplatok, a v takom prípade s odkazom na § 3 ods. 5 zák. č. 274/2007 Z.z. je zvýhodnená v tom, že príplatok bol zlúčený so starobným dôchodkom manžela, z ktorého sa vypočítal jej vdovský dôchodok.

14. Krajský súd mal za to, že práve prostredníctvom § 3 ods. 5 zák. č. 274/2007 Z.z. je umožnené žalobkyňi, ako pozostalej manželke po oprávnenej osobe, ktorej bol priznaný príplatok k dôchodku ako politickému väzňovi, čiastočne sa podieľať na zmiernení krivd, ktoré boli spôsobené aj jej ako rodinnej príslušníčke. Bez tohto ustanovenia by vzhľadom na osobitný právny režim dôchodku a príplatku vdove po oprávnenej osobe neprislúchalo žiadne zvýhodnenie, pričom sama by už nárok uplatniť nemohla, ak nárok bol raz priznaný za života manželovi. Príplatok je rýdzo osobným nárokom oprávnenej osoby, ktorý smrťou zaniká, nededí sa. V prípade pozostalej manželky je potrebné rozlišovať, či sa jedná o vdovu po oprávnenej osobe v zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 274/2007 Z.z. alebo je sama oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 alebo 3 zák. č. 274/2007 Z.z.

II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

15. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP). Poukázala na skutočnosť, že podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9So/174/2008 zo dňa 29. apríla 2009, zo žiadneho ustanovenia zák. č. 274/2007 Z.z. nevyplýva, že by žalovaná po priznaní príplatku k dôchodku politického väzňa mala znovu rozhodovať o sume vyplácaných dôchodkov v súbehu a že by v prípade výplaty vdovského dôchodku v sume jednej polovice mala príplatok k dôchodku vyplácať tiež v sume jednej polovice.

16. Žalobkyňa sa stotožnila s právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v rozsudku sp.zn. 10So/34/2015 zo dňa 30. marca 2016, že žalovaná mala vypočítať vdovský dôchodok zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zák. č. 274/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne a po postupe podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z.z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

17. Žalobkyňa ďalej poukázala na to, že prvotné rozhodnutie žalovanej už raz bolo zrušené rozhodnutím Najvyššieho súdu SR.

18. Žalobkyňa mala za to, že došlo k porušeniu zásady právnej istoty, keď krajský súd v tomto prípade rozhodol odlišne ako v skutkovo a právne obdobných prípadoch. Za takéhoto stavu žalobkyňa nemôže pri podobných sporoch v budúcnosti predvídať akým spôsobom bude súd rozhodovať.

19. Žalobkyňa navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu

vrátil na ďalšie konanie, resp. aby ho zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie žalovanej.

20. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že dôvody tam uvedené nie sú opodstatnené, a preto navrhla, aby Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne bola podaná dôvodne.

22. Podľa § 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci alebo sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

23. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

24. Podľa § 462 ods. 2 SSP, ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

25. Podľa § 75 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. suma vdovského dôchodku je 60% starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti. Ak sú splnené podmienky nároku na dva dôchodky, vdovský dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

26. Podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku a podmienky nároku na výplatu vdovského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku, alebo sirotského dôchodku alebo ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu vdovského dôchodku a sirotského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku, vypláca sa v plnej sume z týchto dôchodkových dávok tá dávka, ktorá je vyššia, a z dôchodkovej dávky, ktorej suma je nižšia, sa vypláca jedna polovica. Pri rovnakej sume dôchodkových dávok sa vypláca v sume jednej polovice vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok alebo sirotský dôchodok. Pri rovnakej sume vdovského dôchodku a sirotského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku sa vypláca v sume jednej polovice dôchodok, ktorý si poistenec zvolil.

27. Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 274/2007 Z.z. výška príplatku k starobnému dôchodku, predčasnému starobnému dôchodku, invalidnému dôchodku, výsluhovému dôchodku a invalidnému výsluhovému dôchodku je 60 Sk za mesiac väzby alebo mesiac výkonu trestu odňatia slobody, za mesiac zaradenia do tábora nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo za mesiac protiprávneho násilného odvlčenia. Mesiac väzby, mesiac výkonu trestu odňatia slobody, mesiac zaradenia do tábora nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo protiprávneho násilného odvlčenia je 30 dní. Ak väzba, výkon trestu odňatia slobody, zaradenie do tábora nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo protiprávneho násilného odvlčenia trvali len časť mesiaca, výška príplatku sa upraví pomerne.

28. Podľa § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z.z. výška príplatku k vdovskému dôchodku, vdoveckému dôchodku, vdovskému výsluhovému dôchodku a vdoveckému výsluhovému dôchodku je 60 % sumy uvedenej v odseku 1.

29. Podľa § 3 ods. 5 zák. č. 274/2007 Z.z. príplatok sa zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným

starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (ďalej len „dôchodok“).

30. Podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších predpisov, najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

31. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o zamietnutí odvolania žalobkyne proti prvostupňovému rozhodnutiu žalovanej, ktorým bola zamietnutá žiadosť žalobkyne o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku. Spornú otázku medzi účastníkmi konania predstavoval spôsob započítania príplatku k dôchodku politickým väzňom. Podľa názoru žalobkyne, žalovaná mala vdovský dôchodok vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela, ktorý poberal ku dňu smrti, bez započítania príplatku k dôchodku, z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok, porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom a pripočítať k vdovskému dôchodku príplatok k dôchodku vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela. Žalovaná tvrdila, že ak bol k starobnému dôchodku nebohého manžela žalobkyne priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom, stal sa od okamihu jeho priznania súčasťou starobného dôchodku, pričom tento príplatok k dôchodku samostatne neprechádza na jeho vdovu, výška jej vdovského dôchodku sa určuje zo starobného dôchodku jej nebohého manžela zvýšeného o príplatok k starobnému dôchodku. Z uvedeného vyplýva, že sporným bolo, či príplatok k dôchodku politickým väzňom, priznaný k starobnému dôchodku zomrelého manžela žalobkyne, patrí k vdovskému dôchodku vo výške jeho 60 % alebo, či má byť zahrnutý do výšky starobného dôchodku manžela žalobkyne na účely výpočtu vdovského dôchodku a teda, či môže byť krátený na polovicu pre súbeh vdovského dôchodku so starobným dôchodkom žalobkyne.

32. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že manželovi žalobkyne bol k starobnému dôchodku priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom podľa § 2 ods. 1, § 3 a § 4 zák. č. 274/2007 Z.z. za 429 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác v celkovej v sume 28,70 eur mesačne, starobný dôchodok zomrelého manžela v sume 316,40 eur sa tak mesačne zvýšil o uvedený príplatok 28,70 eur na sumu 345,10 eur mesačne, a takto určená suma starobného dôchodku bola následne zvýšená o 6,95 % mesačnej sumy na sumu 369,10 eur mesačne. Starobný dôchodok bol následne zvýšený podľa § 82 zák. č. 461/2003 Z.z. od 1. januára 2010 na sumu 380,40 eur mesačne.

33. Príplatok k dôchodku priznaný podľa zák. č. 274/2007 Z.z. je podľa § 1 tohto zákona štátnou sociálnou dávkou na zmiernenie krívd spôsobených komunistickým režimom v období od 25. februára 1948 do 31. decembra 1989 politickým väzňom a osobám pozostalým po popravenom alebo zomretom politickom väzňovi počas výkonu trestu, počas zaradenia do vojenských táborov nútených prác, protiprávneho násilného odvečenia do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch alebo počas zaradenia do tábora nútených prác a ich rodinným príslušníkom za znevýhodnenie na trhu práce a nižší dôchodok.

34. Z vymedzenia príplatku k dôchodku politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky podľa názoru kasačného súdu vyplýva, že výška príplatku je daná zák. č. 274/2007 Z.z. a nie je možné ju meniť bez ohľadu na to, či výplata dôchodkovej dávky poberateľa príplatku (tu poberateľky vdovského dôchodku) je podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. upravená z dôvodu súbehu takej dôchodkovej dávky s inou dôchodkovou dávkou na polovicu. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa § 3 ods. 5 zák. č. 274/2007 Z.z. sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom,

výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom.

35. Vymedzenie príplatku k dôchodkom politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu. Je preto rozdiel medzi príplatkom k dôchodku politickým väzňom ako štátnou sociálnou dávkou na jednej strane a napríklad príplatkom k dôchodku podľa zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, príplatkom k dôchodku podľa zák. č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, príplatkom k dôchodku podľa zák. č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, príplatkom k dôchodku podľa zák. č. 305/1999 Z.z. o zmiernení niektorých krívd osobám deportovaným do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov na strane druhej, ktoré nie sú štátnou sociálnou dávkou; u týchto príplatkov zákonodarca na rozdiel od príplatku k dôchodku politickým väzňom ustanovil, že tieto „príplatky tvoria s dôchodkom naďalej jeden celok“, čo v prípade zák. č. 274/2007 Z.z. neurobil. Pokiaľ teda zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, vzhľadom na vyššie uvedené je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. To v konečnom dôsledku znamená, že na výšku príplatku nemožno prihliadať ani pri postupe podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ani pri úprave priznaných, resp. pri valorizácii už poberaných dôchodkov.

36. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k záveru, že vdovský dôchodok žalobkyne mala žalovaná vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zák. č. 274/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z.z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

37. K rozhodnutiu sp. zn. 7So/17/2010 kasačný súd uvádza, že išlo o rozhodnutie ojedinelé, pričom už v predchádzajúcom rozsudku sp.zn. 9So/147/2008 (R 41/2009) dospel Najvyšší súd SR záveru, že „príplatok k dôchodku, podľa zákona č. 274/2007 Z.z. patrí v celosti bez ohľadu nato, či dôchodok, s ktorým bol zlúčený sa vypláca v plnej výške alebo v jednej polovici“ (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1So/3/2015 z 24. októbra 2016).

38. Kasačný súd tiež v danej súvislosti poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011 bol ako súdne rozhodnutie zásadného významu (R 61/2012) zverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012, rozhodovacia prax v obdobných veciach v nasledujúcom období bola preklenutá novšími rozhodnutiami nespochybňujúcimi legálny aspekt inštitútu príplatku k dôchodku a zároveň zohľadňujúcimi legitímne kritérium zrejmej výhodnosti v prospech poberateľov predmetnej dávky v súlade s ich závermi o takto modifikovanom spôsobe výpočtu výšky nároku (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/5/2013 z 26. februára 2014, sp. zn. 1So/3/2015 z 24. októbra 2016, sp. zn. 10So/34/2015 z 30. marca 2016, sp. zn. 9So/135/2015 z 31. mája 2017, sp. zn. 9Sk/9/2017 z 30. januára 2019).

39. Kasačný súd konkrétne poukazuje na závery rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/5/2013 z 26. februára 2014 v obdobnej veci, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že „vdovský dôchodok je treba vypočítať zo starobného dôchodku zomrelého manžela tak, že treba zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku, z tejto sumy vypočítať

vdovský dôchodok, porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom a po postupe podľa § 81 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods.2 zák. č. 274/2007 Z.z., teda vo výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku“. Senát 9S tiež v vedenom rozsudku uviedol, že „Správnosť tohto záveru podľa jeho názoru podporuje aj ustanovenie § 285 ods. 1 písm. m) zák. č. 461/2004 Z.z., v zmysle ktorého štát poskytuje na osobitný účet Sociálnej poisťovne finančné prostriedky (iba) na úhradu nákladov na príplatok k dôchodku podľa zák. č. 274/2007 Z.z. na úhradu nákladov spojených s jeho výplatom“.

40. Na základe uvedených dôvodov kasačný súd skonštatoval, že napadnuté rozhodnutie žalovanej nie je v súlade so zákonom, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že podľa § 462 ods. 2 SSP rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

41. V ďalšom konaní bude povinnosťou žalovanej postupovať v naznačenom smere a o odvolaní žalobkyne opätovne rozhodnúť.

42. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 SSP tak, že úspešnej žalobkyni náhradu trov konania na krajskom a na kasačnom súde nepriznal, nakoľko jej žiadne trovy konania nevznikli.

43. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.